

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM
NASTOPA PREDSEDNIKA VLADE RS JANEZA JANŠE
NA 37. REDNI SEJI DRŽAVNEGA ZBORA RS
Ljubljana, 28. marec 2008

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala lepa za besedo, gospod predsednik državnega zbora. Spoštovane poslanke in poslanci! Evropski svet 13. in 14. marca, ki je potekal v Bruslju, je bil osrednji politični dogodek prve polovice slovenskega vodenja Evropske unije v prvi polovici letošnjega leta. Tradicionalno je Evropski svet v spomladanskem času namenjen ekonomskim in socialnim temam, od leta 2005 tradicionalno tudi oceni uresničevanja Lizbonske strategije in načrtom, vezanim na uresničevanje te strategije za naprej.

V letošnjem letu je Evropski svet nadaljeval delo, ki si ga je zastavil marca lani, v zvezi z okoljsko-energetskim paketom. Prav tako pa se je soočil tudi s krizo na finančnih trgih in sprejel nekatere smernice, vezane na to.

Obdobje, v katerem smo zasedali, ni bilo ravno idealno z vidika splošnih makroekonomskih obetov v svetu. Cene nafte in cene hrane na svetovnih trgih so v teh prvih mesecih letošnjega leta naraščale in nestabilnost finančnih trgov je še dodatno zasejala nemir. Po raziskavi, ki jo je v tem času opravil Eurobarometer, kar 76% Evropejcev pričakuje več akcije od Evropske unije glede zaščite podnebja. V roku enega leta, odkar je Evropska unija lani sprejela te ambiciozne cilje za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov in za povečanje obnovljivih virov energije, bi lahko rekli, da je tudi zavest Evropejcev napredovala v tem smislu, da so te cilje v veliki meri posvojili in da terjajo tudi konkretne akcije, s katerimi bodo ti cilji doseženi. Taista raziskava Eurobarometra je tudi pokazala, da je kar tri četrtine prebivalcev Evropske unije tudi pripravljeno na določeno spremembo navad in da je recimo kar tri četrtine Evropejcev pripravljeno plačati več za neoporečno biološko pridelano hrano.

Na te tri ključne izzive, se pravi: na krizo na finančnih trgih, na lansiranje oziroma nadaljevanje drugega cikla Lizbonske strategije in na okoljsko energetski paket smo v celoti odgovorili na tem Evropskem vrhu v okviru, ki je bil v tem delu leta realen in možen. En od, recimo temu dosežkov, ki ni nikjer zapisan v posebnem sklepu, ampak izhaja kot neka sinteza vseh 36-ih odločitev, ki smo jih sprejeli na Evropskem svetu je ta, da Evropska unija s temi odločitvami postaja bistveno bolj odločna, tudi ko gre za sodelovanje v globalnih razmerjih, v svetu. Da je po eni strani poenotila nekatere poglede in da je po drugi strani tudi kot prva izmed vseh ključnih globalnih dejavnikov zastavila cilje sebi in postavila tudi neke okvire, neka izhodišča za doseganje globalnih ciljev.

V zvezi s tem je bilo treba odgovarjati na stalno dilemo, ki se pojavlja, odkar je zavest o izzivih globalizacije povsod prisotna. Ta dilema pa je - koliko to večjo povezanost sveta, te globalne učinke izkoristiti, kot nov izziv, temu prilagoditi in iz tega potegniti koristi za Evropsko unijo in njene države članice, koliko pa uporabljati zaščitne mehanizme pred temi izzivi in na nek način še vedno ohraniti nek otok, kjer so pravila trga drugačna in kjer se na tak ali na drugačen način ščiti domača industrija, delovna mesta in specifičen način življenja.

Govorjeno povsem konkretno je Evropski svet naredil tri stvari. Prvič zagnan je bil nov in modernejši triletni cikel Lizbonske strategije za rast in nova delovna mesta. Prvi cikel smo zagnali leta 2005 in dal je dobre rezultate. Drugič, potrdili smo časovni okvir in temeljna načela za sprejem podnebno energetskega paketa. Marca lani je Evropski svet določil cilje, Evropska komisija je 23. januarja letos predlagala cel paket predpisov in usmeritev, kako te cilje doseči, tudi razdelitev naporov oziroma bremen nekateri temu pravijo. Letos smo določili časovni okvir, kar je izjemno pomembna odločitev in tudi temeljna načela za sprejem vseh teh potrebnih smernic in konkretnih odločitev. Brez časovnega okvira je pomemben tudi zaradi tega, ker se naslednje leto izteka mandat Evropskemu parlamentu in Evropski komisiji. In brez dogovora o temeljnih načelih ni nikakršne možnosti, da pride do formalnega sprejema tega paketa. In kot tretje, Evropski svet je načrtal nadaljnje korake z zagotavljanjem stabilnosti finančnih trgov.

Na kratko zdaj o vseh treh dosežkih oziroma vseh treh sklopih odločitev. Pri Lizbonski strategiji je bila najprej narejena ocena, kaj smo dosegli v zadnjih treh letih v okviru uresničevanja prvega cikla. Ugotovljeno je bilo, da je strategija na dveh ključnih točkah, se pravi na gospodarski rasti in na socialnem vidiku bi lahko rekli, rasti, to je pri zaposlovanju, dalo dobre rezultate. Vzpostavila je dobre gospodarske temelje Evropski uniji, kar je še posebej v teh negotovih gospodarskih razmerah na globalnem trgu zelo pomembno. Te strukturne reforme so imele tudi zelo pozitivne učinke na evro. Notranji trg Evropske unije je poskrbel v tem času za soliden okvir razvoja. Če navedem nekatere podatke in začnem pri javnofinančnem primanjkljaju, ki je bil pred tremi leti v Evropski uniji problem, lahko ugotovimo, da se je od leta 2005 do letos več kot prepolovil.

Ta cilj smo več kot dosegli tudi v Sloveniji, od 1,8% primanjkljaja smo prišli lani na 0,1% presežka. V celotni Evropski uniji se je javni dolg v povprečju znižal pod 60%, kar je kriterij. V Sloveniji nikoli nismo imeli problemov s tem, smo na manj kot polovici te zadolženosti. Gospodarska rast v letu 2007 v celotni Evropski uniji je bila 2,9%; za Evropsko unijo na tej ravni razvitosti je to zelo dober rezultat. V Sloveniji je bila v lanskem letu gospodarska rast več kot še enkrat večja, 6,1%. S tem smo tudi mi presegli ne samo cilje Lizbonske strategije, ampak tudi cilj iz Strategije razvoja Slovenije, ki govori o tem, da je naša ambicija za 3% višja gospodarska rast, kot je povprečje Evropske unije. V celotni Evropski uniji je bilo v zadnjih dveh letih tega prvega cikla uresničevanja Lizbonske strategije ustvarjenih 6,5 milijona novih delovnih mest, v Sloveniji pa 30 tisoč.

Na podlagi teh rezultatov, ki so daleč najbolj ugodni od leta 2000, ko je bila sprejeta Lizbonska strategija, je bilo ugotovljeno, da je, prvič, solidna gospodarska osnova, ki se je s tem ustvarila v Evropski uniji, ključna prepreka pred tem, da bi nestabilnost na tujih finančnih trgih bistveno ogrozila tudi evropsko gospodarstvo in ga spravila v nevarnost recesije. Poleg tega pa je bilo po precej dinamični razpravi tudi ugotovljeno, da ni nobenih razlogov za to, da se z reformami zastane. Bili so predlogi tudi v tej smeri, češ da so razmere zdaj takšne, da je treba nekatere reforme ustaviti - takšna razprava je bila tudi v Evropskem parlamentu predvsem s strani manjših oziroma teh "mini" poslanskih skupin v Evropskem parlamentu. Vendar pa je na ravni Evropskega sveta in tudi na ravni, lahko bi rekli, 80% ... v Evropskem parlamentu bila dana podpora nadaljevanju reform in nadaljevanje reform je eden ključnih delov novega cikla Lizbonske strategije za naslednja tri leta.

Pri tej strategiji je dan tudi večji poudarek na uresničevanju sprejetih reformnih odločitev in tudi na modernizaciji nekaterih zastavljenih in že sprejetih ukrepov. V prihodnje bo formalna podlaga za uresničevanje Lizbonske strategije na še vedno veljavnih integriranih smernicah in tudi na specifičnih priporočilih, na podlagi katerih bodo vse članice Evropske unije nekatere reforme izvajale hitreje. Slovenija je v okviru teh priporočil dobila dve, in sicer glede fleksibilnosti trga dela in glede nekaterih nadaljnjih korakov pri prilagajanju pokojninskega sistema novim izzivom. Ta novi cikel Lizbonske strategije je bistveno bolj uravnotežen kot so bili prejšnji in v tem smislu, da obstajajo v zaključkih

ravnotežje med skrbjo za ljudi in okolje na eni strani ter konkurenčen na znanju ... gospodarstvom na drugi strani. Nekatera prioritetna področja v Lizbonski strategiji pa se nadgrajuje na sledeč način. Ko gre za inovacije in ambicijo, da se Evropo naredi bolj inovativno, je bilo sprejetih vrsto zaključkov, katerim naj bi se preprečil prvič beg možganov iz Evropske unije, kajti velik odstotek najbolj izobraženih Evropejcev še vedno odhaja v druga okolja, predvsem združene države. Temu kako ustvariti primerno okolje, da se ga beg možganov omeji oziroma prepreči, in da se hkrati pritegne talente od drugod, je bilo posvečeno precej zaključkov. Ta cilj večjega vlaganja v znanost in razvoj ostaja, je bil obnovljen. Tukaj vlaganje postopoma narašča.

Eden od odmevnih in tudi pomembnih dosežkov Evropskega sveta je lansiranje tako imenovane pete svoboščine. To je prost pretok znanja znotraj Evropske unije. Konkretno je za to, da bo peta svoboščina v celoti zaživela. Potrebno je odstraniti številke prepreke, okrepiti čezmejno mobilnost študentov, raziskovalcev, znanstvenikov, univerzitetnih predavateljev, talentov na sploh. V zvezi s to svoboščino je bilo v zadnjih letih veliko razprave, tudi pomislekov, no, na tem Evropskem svetu je bila soglasno podprta.

Modernizacija univerz in okrepljeno partnerstvo s poslovnim okoljem ostaja cilj. Zavzeli smo se tudi za preprečevanje zgodnjega zapuščanja šol, na ravni celotne Evropske unije je odstotek teh, ki ne končajo šole oziroma jih zapustijo pred koncem 15,2%. Okrepljen je poudarek na vključenostjo oziroma vključevanje vseživljenjskega izobraževanja. Komisija, to je bil eden zelo pomembnih sklepov, pa je dobila nalogo, da napravi pogled potreb po znanjih, po različnih znanjih v Evropski uniji do leta 2020. Za enkrat takšnega pregleda v neki celoviti obliki ni in za kakršnokoli strateško načrtovanje je ta pregled osnova. V okviru te prioritete je Evropski svet poudaril pomen prodora, širokopasovnih povezav oziroma hitrega interneta med prebivalstvom in sprejel tudi zelo konkreten cilj, in sicer vključitev vseh šol v Evropski uniji v širokopasovno povezavo do leta 2010. Ta cilj je predvsem ambiciozen glede na stanje, ki je sedaj v Evropski uniji precej pod zaželenim in tudi precej pod tem, kar dosega s širokopasovno penetracijo štiri najboljše države; Danska, Finska, Nizozemska in Švedska.

Podprtih je bilo tudi več skupnih iniciativ, ki se že izvajajo, gre za Galileo, gre za Evropski inštitut za tehnologijo in za skupne tehnološke pobude. Zdaj, drugi poudarek novega cikla lizbonske strategije je podjetnost, se pravi cilj je narediti Evropo še bolj podjetno. Ta imajo največje probleme, ko gre za lažji dostop do virov financiranja in tudi ko gre za spodbude za inovacije. Pripravlja se nekakšen osnutek zakonodaje za mala podjetja, ki bo predstavljal formalni okvir za spodbujanje tega sektorja. Dan je poudarek okrepljenemu delovanju notranjega trga in odstranjevanju preostalih ovir za že uveljavljene oziroma vpeljane štiri svoboščine. V prihodnje se bo pripravilo letno poročilo o dostopu do zunanjih trgov in identificiralo konkretno države in trge, kjer te ovira za produkte Evropske unije obstajajo.

Velik poudarek je bil dan zeleni ekonomiji oziroma razvoj novih tehnologij, ki omogočajo produkcijo, ki je bolj prijazna do okolja. Zelena ekonomija daje nove možnosti zaslužkov in na delovna mesta. Zelena industrija raste v Evropski uniji v zadnjem času s stopnjo 5% na leto in ustvarja vse več novih delovnih mest.

Tretja prioriteta je boljša skrb za ljudi. V okviru lansiranja drugega cikla Lizbonske strategije je bil dan zelo velik poudarek tako imenovani socialni dimenziji oziroma socialni komponenti Lizbonske strategije. Evropska unija je, kar se tiče socialne politike, specifičen prostor v globalnem svetu. Evropska unija ima, čeprav ne moremo govoriti o povsem enakem pristopu v vseh državah članicah, ampak v povzetku, ima Evropska unija vendarle nek najbolj uravnotežen ekonomsko-socialni model, ekonomsko-socialno gospodarstvo, v primerjavi z vsemi ostalimi celinami oziroma regijami in nek pristop k oblikovanju družbe, blagostanje, ki je doslej dal primerjalno z drugimi okolji najboljše rezultate.

Seveda cena za to ni nizka. Kljub temu pa je bila ta tako imenovana socialna komponenta dodatno poudarjena. Tudi v Evropskem parlamentu je bil ta poudarek zelo izrazit. Komisija pripravlja nov predlog prenovljene socialne agende za Evropsko unijo, ki bo upošteval zadnje spremembe oziroma nove razmere na trgu dela. Še posebej oziroma predvsem tej dimenziji je bil namenjen tudi Tripartitni socialni vrh socialnih partnerjev. To je dogodek, ki poteka vzporedno z Evropskim svetom oziroma tik pred njim. Gre za srečanje delodajalskih, delojemalskih, organizacij in zvez na ravni Evropske unije, Evropske komisije in Evropskega sveta. In na tem Tripartitnem vrhu so bili ti socialni poudarki, ki so potem vključeni bodisi v drugi cikel izvajanja Lizbonske strategije, bodisi okoljski energetski paket, v veliki meri usklajeni in podprti. Še poseben poudarek je znotraj socialne dimenzije dan mladim, možnostim zaposlovanja mladih in še poseben poudarek je dan na znanju. Z zelo jasnim podčrtanjem dejstva, da je izobrazba, da je znanje tisto, kar najbolj učinkovito preprečuje prevelike socialne razlike in seveda omogoča družbo blagostanja za čim več prebivalcev oziroma za vse.

Med drugim, drugi sklop zaključkov oziroma odločitev Evropskega sveta se nanaša na podnebne spremembe in energetiko. To je bil tudi bistveno težji oreh, kot Lizbonska strategija, kjer smo uspeli v predhodnih pogajanjih zaključke v veliki meri uskladiti. Podnebne spremembe in energetika in zaključki, ki smo jih sprejemali, pa so kljub temu, da morda ta del še posebej za sedmo silo ni bil najbolj zanimiv, se na odločitve, ki srednjeročno, dolgoročno, v vsakem primeru pa tudi že srednjeročno, deloma tudi kratkoročno predstavljajo nekaj, kar bo zahtevalo bistvene spremembe navad in življenjskega sloga velike večine prebivalcev Evropske unije.

Ta zavest prodira tudi v širšo javnost in ravno zaradi tega je bila resnost te razprave pravzaprav na vrhuncu. Ko je komisija januarja predstavila okoljsko-energetski sveženj, so bile reakcije različnih držav članic različne, nekatere tudi zelo burne. Lansko leto so bili določeni splošni cilji, dani pod formulo 3 krat 20. Že takrat ni bilo lahko določiti te splošne cilje, tokrat pa je komisija prišla z natančnimi izračuni, koliko mora kakšna država prispevati k doseganju teh ciljev. In, letošnja razprava je bila zaradi tega daleč težja, ker je vsaka država članica in vsak predstavnik ali predsednik vlade države, ki je zastopal svojo državo, natančno vedel, kaj predstavlja, kaj ti splošni cilji za Evropsko unijo predstavljajo tudi za njegovo državo. In je tudi natančno vedel, da če se sprejme odločitev, da okoljsko-energetski sveženj uskladimo do konca tega leta, velik in bistven del že do polletja.

Vse to pomeni tudi spremembo v nacionalnih zakonodajah, predvsem pa v energetskih ciljih, ki jih bo treba implementirati v formalni okvir, pa tudi v ravnanje v vsaki državi članici posebej. Torej, z začetkom slovenskega vodenja Evropske unije se je ta prej relativno abstraktna razprava zelo konkretizirala. Vendar je po dveh mesecih na tem zadnjem evropskem vrhu prevladalo spoznanje, da je predlog komisije pravzaprav dober, da je uravnotežen, da je podlaga, na osnovi katere lahko dosežemo dogovor v zastavljenem časovnem okviru in da bo pač vsak moral k temu prispevati, tisti, ki so bogatejši, več, tisti, ki imajo boljše možnosti za obnovljive vire, tudi nekoliko več. In ta načela, ti splošni kriteriji, ki so bili sprejeti, upoštevajo zelo velike razlike in tudi izjemno specifiko nekaterih držav članic, ki jih ni možno primerjati z nekim povprečjem.

Seveda je nad razpravo o okoljsko-energetskem paketu ves čas visela tudi ta globalna časovna dimenzija. Z letom 2012 se izteka kjotsko obdobje. Za ta čas imamo nek dogovor, ki sicer ni bil povsod ratificiran, se samo deloma izvaja, ampak vendar, ta prvi korak je bil storjen za ublažitev negativnih posledic klimatskih sprememb, po letu 2012 nič od takšnega ni. Na Baliu v lanskem letu je bila sprejeta neka zaveza, da se doseže dogovor za post-kjotsko obdobje. In prvi test, ali bomo temu dejansko kos, bo srečanje v Københavnu decembra leta 2009, se pravi, decembra naslednjega leta. To srečanje mora biti uspešno, če hočemo, da se pravočasno dogovorimo za post-kjotsko obdobje. V zvezi s to globalno časovno dimenzijo se izpostavlja več dilem. Ena teh je, kako daleč naj Evropska unija tvega s postavljanjem svojih ciljev in svojih ambicij, glede na to, da so to po eni strani cilji, ki jih ni možno doseči brez vlaganj, brez izjemnih takšnih in drugačnih naporov, tudi inovativnih. In da je po drugi strani

povsem jasno, da če bo samo Evropska unija zmanjševala izpuste toplogrednih plinov, v globalnem smislu nismo dosegli ničesar.

Evropska unija v seštevku imitira nekaj več kot 5 tisoč milijon ton CO² v ozračje, približno enako količino danes imitira Kitajska, čeprav se njihove emisije drastično povečujejo. Združene države spuščajo v ozračje kakšnih tisoč milijonov ton CO² več, s tem, da tam so obeti, da se ti izpusti vsaj omejijo. In potem imamo še Indijo in Rusko federacijo, ki imitirata tam med milijon in dvema milijonoma ton CO² v ozračje. Potem so še manjše. Če pogledamo te številke v seštevku, vidimo, da tudi če bi Evropska unija v celoti, v kratkem času ali pa takoj ukinila praktično vse dejavnosti, ki izpuščajo toplogredne pline v ozračje, to ne bi pomenilo še ničesar. To na dolgi rok ne bi pomenilo še ničesar, ker samo Kitajska s sedanjim tempom razvoja lahko nadoknadi te emisije v, recimo naslednjih desetih letih. Torej je nujen globalni dogovor. Vendar je pa po drugi strani jasno, da je ta globalni dogovor toliko bolj verjeten, v kolikor bo nekdo, ki bo pokazal kako te cilje doseči, in ki bo šel tudi sam korak naprej.

In prav polovico koraka je Evropska unija naredila v lanskem letu, ko si je zastavila te cilje za zmanjševanje emisij za povečanje obnovljivih virov energije in ko je letos tudi predstavila kriterije na podlagi katerih bodo države članice te cilje dosegale. Nihče doslej tega ni naredil na svetu. To je prvi takšen korak in ta ambicija, ki je bila lani marca sprejeta na evropskem svetu, je bila ključna podlaga za ta delni korak, ki je bil dosežen v lanskem letu na Baliju. V kolikor Evropska unija sama tega ne bi storila, ne bi bilo nikogar, ki bi lahko vodil to razpravo. Kažejo se prvi pozitivni rezultati tega vodenja. Recimo Avstralija, ki je prej zavračala ratifikacijo kjotskega sporazuma, je to v tem času naredila.

V Združenih državah, ki so ključne za doseganje globalnega dogovora, v tem trenutku poteka predvolilna kampanja, v kateri vsi trije realni kandidati za novega predsednika Združenih držav obljublajo drugačno politiko v smislu boja proti klimatskim spremembam in dajejo obe, da bodo tudi Združene države, ki so v tem trenutku posamično največji onesnaževalec, pristopile k globalnemu dogovoru. Torej, Evropska unija je premaknila to razmišljanje in v kolikor želimo, da bo uspešna bo potrebno tudi te nadaljnje korake, ki pomenijo tudi implementacijo, narediti resno in v realnem času.

Problem, vezan na opisane dileme in ki je prišel do izraza tudi v pripravah na Evropski svet, pravzaprav je bila to srednja točka, okrog katere so bile koncentrirane oziroma okrog katere je bilo koncentriranih večino dilem okoljskega energetskega paketa, to so bili pomisleki in težave energetske potratnih industrij v Evropski uniji oziroma težke industrije Evropske unije, ki ... največ CO² v ozračje, težka industrija in energetika. Po dolgi razpravi je bila najdena rešitev, ki je po mojem mnenju edina možna idealna in ki je bila na koncu tudi soglasno podprta. Sprejet je bil zaključek, da bo Evropska unija probleme tega dela gospodarstva naslovila v primeru, če ne bo prišlo do globalnega dogovora, kajti, če ne pride do globalnega dogovora, potem je selitev teh industrij iz Evropske unije, kjer vendarle veljajo zahtevnejši ekološki standardi, v okolje, kjer so ti standardi nižji, ne samo grožnja delovnim mestom in socialni varnosti v Evropi, ampak tudi dodatna grožnja okolju, kjer tona jekla v težki industriji v Evropi se danes proizvede v povprečju z bistveno manjšo emisijo CO² ozračja kot pa tona jekla v eni od nerazvitih držav, kjer je delovna sila cenejša in kjer so nižji okoljski standardi in kjer so emisije večje.

Torej, v primeru, da ne bi prišlo do globalnega dogovora in da bi grožila selitev težke industrije iz Evropske unije, zaradi tega, ker smo mi sprejeli takšne zaveze, to ne bi ogrozilo samo delovna mesta, ampak bi to ogrozilo tudi že dosežene cilje pri omejevanju spuščanja toplogrednih plinov v ozračje, ne bi nič dobili, bi izgubili na obeh koncih, na socialnem in na okoljskem. Ta zaključek, češ da bomo naslovili ta problem v primeru ... globalnega dogovora, ne samo nekaj, kar bi bila neka koncesija težki industriji ali onesnaževalcem, kot so pisali nekateri časopisi, ampak je to povsem logična stvar. Kajti emisije toplogrednih plinov vplivajo na ozračje nasploh celega planeta, ni bistvene razlike na koncu ali je ta misija na indijski podcelini ali nekje v srcu Evropske unije, na koncu se negativni učinki odrazijo na vse.

Še jaz bom verjetno stotič tukaj ponovil, da glede tega ni bil storjen noben korak nazaj, spet je samo nek logičen zaključek, ki bo postavil v vsakem primeru Evropsko unijo pred neko zelo težko dilemo, v kolikor ne bo prišlo do globalnega dogovora, v tem času, ki si ga želimo. Vendar bo to splošen problem in s tem »B« scenarijem v bistvu v tem trenutku ni treba operirati, ker je treba narediti, da do tega dogovora pride. Evropska unija je s temi odločitvami potrdila svojo vodilno vlogo in v tem trenutku vodi ta globalna usklajevanja.

Tudi vsi štirje vrhovi, ki jih imamo v času slovenskega vodenja Evropske unije s tretjimi državami članicami so posvečeni temu, vrh z Združenimi državami, ki bo junija v Sloveniji, ima to za eno od ključnih tem. Vrh Evropske unije z Latinsko Ameriko in Karibi, ki bo maja v Limi, ima to tudi za eno od ključnih tem. Vrh Evropske unije z Japonsko, ki bo konec aprila v Tokiu, ima to tudi za eno od ključnih tem, glede na to, da je tudi Japonska tukaj ena od pomembnih partnerjev. In tudi vrh med Evropsko unijo in Rusko federacijo, konec junija, ima to na dnevnem redu kot eno od zelo pomembnih tem. Torej, to, kar je bilo narejeno na tem področju, na zadnjem Evropskem svetu je tisto, kar smo si zadali kot ambicijo že, ko smo določali prioritete slovenskega predsedovanja v sklopu tria.

Zelo pomembna je tudi odločitev, da bo uvedena skupna količina kuponov na evropskem nivoju za tako imenovano trgovanje z emisijami. To ne bo več v nacionalni shemi, ampak bo evropska shema, ki edina omogoča, da smo v tem boju učinkoviti, kar seveda pomeni, da bo izpuščanje oziroma emitiranje CO² še večji strošek, da se je treba tega zavedati, da je treba to vgraditi v vse načrte, tudi v prometno politiko recimo, kar je bila aktualna razprava v zadnjem času. Vsi ukrepi, ki zmanjšajo emisije, tudi v prometu, ki predstavljajo na ravni Evropske unije preko 20% onesnaževanja oziroma emisij CO², je nekaj kar prispeva k temu, da bodo stroški manjši.

Kar se tiče finančnih trgov, je bilo na podlagi razprave, ki jo je opravil že Svet v sestavi finančnih ministrov, na Evropskem svetu sprejeto nekaj zaključkov, ki gredo v štiri smeri: prvič - v povečanje preglednosti, drugič - v izboljšanje standardov vrednotenja, tretjič - v okrepitev bonitetnega okvira in četrtič - v izboljšanje delovanja trga in strukturnih vzpodbud. Razprava o tej temi se bo nadaljevala že konec naslednjega tedna, ko se neformalni ECOFIN oziroma Svet v sestavi finančnih ministrov sestane v Sloveniji.

Ob robu razprav o teh treh ključnih temah Evropskega sveta je bil dosežen tudi dober kompromis, vezan na francosko pobudo o uniji za Sredozemlje. Ta kompromis v bistvu zdaj v svojem rezultatu, ki ga bo Komisija razdelala, predstavlja nadgradnjo barcelonskega procesa, ki že obstaja, kar pomeni, da ne bo prihajalo do podvajanja institucij, in vključuje vse države članice Evropske unije in tiste države izven Evropske unije ob Sredozemlju, ki želijo v tem procesu sodelovati, brez tega, da bi se kdorkoli izključeval. S tem zaključkom so bili vsi zadovoljni, junija pa bo opravljena tudi razprava o vzhodni dimenziji evropske sosedске politike, kar je tudi potrebno zaradi uravnoveženja.

Zdaj, ob koncu predstavitve, mi dovolite, da se tudi na tem mestu zahvalim tistim članom vlade oziroma ministrom, ki so vložili v to, da smo lahko na teh treh ključnih področjih, ki jih je obravnaval Evropski svet, dosegli premike. Za to je bilo potrebno na različnih formacijah Sveta prej premakniti veliko stvari, uskladiti številne različne interese, in ti zaključki ne bi bili možni, če predhodno delo na različnih formacijah Sveta ne bi bilo uspešno. Te dosežke Evropskega sveta so tisti, ki resno ocenjujejo premike in korake v Evropski uniji, ocenili pozitivno. Razprava na Evropskem svetu, ki je neto trajala verjetno 10 ur, del socialnega vrha, je pokazala, da so to odločitve, ki zahtevajo daleč največ energije in zahtevajo daleč največ angažiranja katerekoli predsedujoče države, katerakoli je že predsedujoča država, in to zaradi tega, ker so to odločitve, ki, čeprav na prvi pogled ne izgledajo atraktivno, dolgoročno dejansko zelo konkretno vplivajo na življenje vsakega Evropejca in Evropejke in ki vplivajo in bodo vplivale v prihodnjem času tudi na javne finance v vsaki državi članici in v Evropski uniji v celoti. Hvala lepa.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala lepa še enkrat, gospod predsedujoči, za besedo. Zdaj po tej razpravi, ki se je odvila v dvorani, o poročilu o zaključkih Evropskega sveta, lahko rečem, da je bila odločitev vodstva parlamenta, da uvrsti to točko na dnevni red in da opravi tudi razpravo, koristna, predvsem zaradi boljšega informiranja. Vidim namreč, da nekaterim kolegicam in kolegom nekatere osnovne stvari, vezane na Evropsko unijo, tudi marca leta 2008 še vedno niso jasne, čeprav je Slovenija v Evropski uniji že štiri leta. Bilo bi dobro, da se vsaj v osnovi loči, katere so pristojnosti Unije in katere so pristojnosti držav članic, kaj je to Svet Evropske unije, kaj je Evropski svet ali pa kaj je Svet Evrope, to so tri različne institucije. Vsaj te stvari je treba vedeti, preden v nekem zakonodajnem telesu razpravljamo o zadevah.

Bilo pa je v tej razpravi tudi veliko koristnih poudarkov, ki kažejo na to, da so nekatere poslanke in poslanci temeljito prebrali sklepe Evropskega sveta in jih tudi razumeli. V tem besedilu, ki je v slovenščini na 18 straneh in vsebuje 36 zaključkov, ni nobenega stavka, lahko bi rekli, da ni nobene besede, ki ne bi imela zelo velike teže. Tudi tam, kjer gre za navidez splošne formulacije, gre za rezultat, ki je posledica dolgotrajnega usklajevanja med zelo različnimi interesi 27 držav članic Evropske unije na treh vitalnih področjih. To, kar so zaključki Evropskega sveta, ni neka suhoparna direktiva. To so usmeritve, ki vplivajo na delo in življenje vseh evropskih institucij in tudi vseh držav članic. Vedeti morate, da Evropski svet deluje na specifičen način, nobene druge institucije na planetu ni, ki bi bila kakorkoli temu podobna, da se zaključki sprejemajo soglasno, kar seveda pomeni, da se lahko tudi spreminjajo samo soglasno. In ko je neka stvar v zaključkih Evropskega sveta, je to bistveno večja in težje spremljiva zadeva, kot pa je, recimo, ustavno besedilo kakšne od držav članic, ker potrebujete dvotretjinsko soglasje v parlamentu za to spremeniti. Za to, da spremenite neke usmeritve, ki jih je sprejel Evropski svet soglasno, potrebujete soglasje.

Predstavljajte si delo v krogu 27-ih predstavnikov ali predsednikov vlad in držav sedemindvajseterice, kjer lahko vsak blokira vsako besedo, vsak stavek in ker ima potem tudi vsak pravico veta na spremembo. V teh zaključkih so besede, okrog katerih je usklajevanje potekalo leta, in je tudi razprava na plenarnem zasedanju potekala ure, zato ker so to težke besede, ki pomenijo, marsikaj. Med drugim spremembo v navadah in načinu življenja Evropejk in Evropejcev v prihodnjih letih. Ti zaključki Evropskega sveta bodo vedno nosili slovenski pečat, ker so bili sprejeti v času slovenskega vodenja Sveta Evropske unije in Evropskega sveta.

Pomena nekaterih teh zavez se širša evropska javnost ne zaveda, še manj se tega zaveda slovenska javnost, ker je na nek način tudi težko razumeti to relativno komplicirano delovanje Evropske unije, vendar trditi, da je bilo to sprejeto nekje drugje, ne pa na Evropskem svetu, ki ga je vodila Slovenija je dokaz bistvenega nepoznavanja stvari kot potekajo v Evropski uniji. Ampak, glede na to, da to ni tako enostavno razumeti, bo najbrž trajalo še nekaj časa, preden bo to spoznanje prevladalo. Pred nekaj dnevi sem predstavljal te zaključke v Evropskem parlamentu. Lahko rečem, da je bila situacija zelo podobna. Vse večje vplivnejše poslanske skupine v Evropskem parlamentu so te zaključke pozdravili kot korak naprej, seveda pa je bilo s strani nekaterih marginalnih veliko kritik, ki so letele tudi na stvari, ki jih v teh zaključkih pravzaprav ni, skratka slika je marsikje podobna. Razpravljalo se je o zadevah, ki niso bile tema Evropskega sveta in o zadevah, ki niti niso pristojnosti evropskih institucij. Deloma je bila ta slika tudi v tej dvorani.

Še posebej me moti to, da želijo nekateri zreducirati ambicije slovenskega predsedovanja samo na Zahodni Balkan. Da ne vidijo, ali pa niso sposobni videti, da je svet nekaj drugega, ali pa nekaj širšega,

da je Evropska unija nekaj širšega in da je to ena od regij in tudi en od problemov, ki jih imamo. Velik uspeh slovenskega predsedovanja ali pa velik uspeh tega, kar se je zgodilo na Evropskem svetu je ravno to, da smo uspeli ključne vsebine, ki so prevladale na Evropskem svetu zaščititi pred raznoraznimi stranskimi predlogi, ki bi na koncu povzročili to, da bi se razpravljalo o drugih stvareh, ključnih zadev, ki pa jih je bilo potrebno sprejeti zdaj, pa ne bi sprejeli.

Če teh zaključkov v zvezi z Lizbonsko strategijo predvsem pa s podnebno energetskega paketom ne bi sprejeli na tem Evropskem svetu in bi to čakalo do naslednjega, ki bo junija, bi zamudili vse roke, ki so vezani na ta mandat Evropskega parlamenta in Evropske komisije. Evropska unija bi se soočila s fiaskom, ker na konferenci v Kopenhagenu decembra 2009 naj bi prišla s sprejetimi stališči oziroma s sprejetimi formalno veljavnimi ukrepi, za katere smo se zavezali lani in letos na Evropskem svetu. Posledica tega bi bila, da bi se možnosti za doseg globalnega dogovora pa boj proti klimatskim spremembam in redukciji emisij toplogrednih plinov zmanjšala na minimum. Torej to, da smo ujeti nekje v to globalno časovnico, je v veliki meri narekovalo naš tempo pri delu za ta Evropski svet.

Drugi razlog, zakaj si nismo mogli privoščiti kakšnih eksotičnih razprav o temah, ki bi zagotovo pritegnile večjo pozornost javnosti in medijev, pa je dejstvo, da v letošnjem letu poteka ratifikacija Lizbonske reformne pogodbe. To je prvi in ključni politični cilj slovenskega in tudi francoskega predsedstva v letošnjem letu. Lahko sprejmemo veliko stvari, si delamo obete za naprej, vendar če Lizbonska pogodba ne bo ratificirana, bo veliko teh obetov in načrtov avtomatsko padlo v vodo, ker bomo ponovno v institucionalni krizi kot smo bili po negativnih referendumih, vezanih na ustavno pogodbo oziroma na pogodbo o Ustavi za Evropo. Te stvari niso tako preproste in tudi niso tako nepredvidljive in tudi niso tako neznane temu Državnemu zboru.

Ta Državni zbor je soglasno podprl pet prioritete slovenskega predsedovanja in prva prioriteta je politična prihodnost Evropske unije. Dosežen je bil dogovor o vsebini, pogodba je bila podpisana, najpomembnejši formalni korak pa se dogaja zdaj z ratifikacijo. Šest držav članic je pogodbo ratificiralo, še enaindvajset pa to mora storiti, ena od teh bo imela referendum. V predlogih, kaj bi se vse obravnavalo na različnih sestavah Sveta unije pa tudi na Evropskem svetu, je bilo veliko tem, ki tako ali drugače lahko negativno vplivajo na procese ratifikacije v posamičnih državah članicah, ker se tudi domače popolnoma in te racionalne velikokrat vežejo na postopek ratifikacije. Zdaj imamo dva takšna primera Slovaške in Poljske kjer se zaradi notranjepolitičnih razlogov proces ratifikacije komplicira.

Dogovor znotraj Evropskega sveta pa tudi splošna logika govori, da nič od tega kar bi lahko ogrozilo proces ratifikacije v kateri koli državi, tudi najmanjši Malti, recimo, če bi bil to še problem, na srečo ni več, je enako nevarno kot če bi se poslovili od celotnega projekta v tem smislu. Torej, to leto 2008 ni običajno leto, kar se tiče možnosti za to, da bi majhni skakali visoko in delali hrup in si delali reklamo. Problem majhnih ni njihova velikost. Problem majhnih so njihovi kompleksi. Sem hotel reči gospodu Lahovniku, vendar ga ni tukaj. To občutljivost je potrebno upoštevati. Ta občutljivost bo seveda tudi problem v drugi polovici tega leta, ko bo Francija predsedovala. Računamo pa, da bo večji del te naloge rešen do konca slovenskega predsedovanja in da bomo imeli za sabo uspešno izpeljan referendum na Irskem in da bo približno 20 držav članic pogodbo tudi ratificiralo in se bo lažje zadihalo. Nekaj jih bo ostalo. Nekaj novih problemov se bo pojavilo, vendar upajmo, da bo vse dobro.

Torej, kuriti z razpravami, ki bi dvignile veliko prahu, ki bi seveda temu posledično dale tudi več objav v "klippingih" o slovenskem predsedstvu bi bila najslabša možna usluga, ki si jo Slovenija lahko privoščiti zase in tudi za celotno Evropsko unijo.

Glede realnosti naj povem, da je ta Evropski svet v veliki meri odključal dve oziroma tri prioritete slovenskega predsedovanja. Okoljsko-energetski paket - ključne usmeritve so bile sprejete. Junija nas čaka še nekaj nadaljnjih korakov. Vendar časovnico imamo in imamo tudi dogovor o principih.

Lizbonska strategija - uspešno smo zagnali drugi cikel z bistveno manj težav, kot so jih nekateri pričakovali, ob pohvalah socialnih partnerjev.

Nekdo je citiral pripombe vodje poslanske skupine, socialistov v Evropskem parlamentu, gospoda Schultza. Velik del teh predlogov Evropskega parlamenta je bil tako ali drugače upoštevan. Na Evropskem svetu je od zadnjih volitev na Cipru tudi predstavnik oziroma predsednik ene od držav, ki je mislim da prvič odkar Evropska unija obstaja, prihaja iz komunistične stranke in se tako tudi imenuje. Tudi ciprski predsednik je dejal, da je socialni vidik Lizbonske strategije v tokratnem ciklu daleč, daleč najbolj poudarjen od vseh razprav in vseh zaključkov, sprejetih v zvezi z Lizbonsko strategijo doslej. Nikakor ni res, da je socialna dimenzija zapostavljena. Je pa poudarjeno to, kar je Lizbonska strategija utemeljila že na samem začetku in bo vedno, dokler bo obstajala, to pa je, da je možno uspešno socialno politiko voditi samo na podlagi gospodarske rasti. Samo gospodarska rast ustvarja realno podlago za blaginjo in za odpiranje novih delovnih mest. In to je Evropska unija v celoti v zadnjih treh letih dokazala.

Glede na razprave, ki so se odvijale, bi dejal še to, da je treba vsaj pri ključnih stvareh ločiti, kaj je pristojnost in kaj je domena Evropske unije in seveda s tem tudi dosež države, ki vodi Svet Unije, in kaj je pristojnost držav članic. Veliko primerjav lahko damo, da ilustriramo ta razmerja, ena pa je tista, ki mora delovati, tudi če se ne razume drugih stvari - proračun Evropske unije obsega približno 1% bruto domačega proizvoda Evropske unije, 1%! O vseh ostalih 29% se odloča v nacionalnih parlamentih, kot je slovenski, v drugih, ko se sprejemajo proračuni. Razmerje med pristojnostmi ni povsem takšno, ampak v veliki meri ... Torej misliti, da lahko Evropska unija z instrumenti, ki so dogovorjeni, ali pa že sprejeti, vpliva na vse, je velika iluzija. Kar pomeni, da je velika iluzija tudi misliti, da lahko država, ki vodi Svet Evropske unije, vpliva na vse te stvari. Na zadeve, ki so v skupni pristojnosti, kjer se sprejemajo skupne odločitve, je vpliv zagotovljen, vendar ga je možno izvajati samo tako, da prepričaš tudi druge, in to ne večino, ampak pri odločitvah Evropskega sveta vse, potem je vsak korak naprej dosežek.

Bil sem nekoliko razočaran, ko sem v dveh ali treh razpravah tu poslušal o tem sestanku v Londonu, kamor Slovenije naj ne bi povabili, ko se je razpravljalo o krizah na finančnih trgih. Mi smo to zelo jasno pojasnili takoj na začetku in tako je pisalo tudi v vseh zapisih v vseh tujih medijih, ki so o tem poročali, da to ni bil sestanek, ki bi bil kakorkoli vezan na pristojnosti Evropske unije. To je bil usklajevalni sestanek štirih držav članic skupine G-8 za sestanek, ki bo v drugi polovici leta.

Evropsko komisijo smo na ta sestanek poslali zaradi tega, ker želimo, da se nekatera izhodišča, predvsem vezana na okoljsko-energetski paket, pojavljajo tudi na tem sestanku, in da če je mogoče, tudi ta sestanek skupine industrijsko najbolj razvitih držav na svetu zagotovi neke podlage za konferenco v Københavnu glede na naše ambicije, da s tem doseže premik ali pa preboj za naslednji globalni dogovor o klimatskih spremembah. Torej nekdo, ki kljub temu, da so stvari pojasnjene, še vedno vztraja na svoji interpretaciji, ker se mu ta zdi v redu ali pa ker se mu ta zdi škodljiva za vlado, je nekoliko neresen. Minili so trije meseci od takrat, velikokrat je bilo to povedano in vsak pismen bi lahko te stvari prebral. To, kar je vezano na krizo finančnih trgov in na reakcijo Evropske unije, je Slovenija v času, odkar vodi Svet Evropske unije, usklajevala v ECOFIN-u, tudi na sestankih Evropske centralne banke, kjer je sodeloval dr. Bajuk, finančni minister. In Evropski svet je enostavno te zaključke potrdil in dal tudi priznanje našemu finančnemu ministru, ki je v predhodnih usklajevanjih dosegel, da ni bilo kakšnih velikih odprtih dilem, ker če bi o tem bile še odprte dileme na Evropskem svetu, bi tudi ta razprava lahko ogrozila ključni cilj, ki smo ga imeli v okoljsko energetskem paketu.

Glede ostalih tem, ki bi lahko bile ali pa ki se nekaterim zdijo aktualne, ali pa najbolj pomembne in bi lahko bile na dnevnem redu Evropskega sveta. Teh predlogov je bilo veliko, z različnih strani. Številne, tudi zelo ugledne Evropske svetovne, globalne, nevladne institucije, tudi vlade nekaterih neevropskih

držav, so predlagale različne teme, ki naj bi se obravnavale na Evropskem svetu. Seja bi morala trajati tri leta, če bi hoteli uvrstiti samo nekatere ključne na ta dnevni red. Jaz si štejem za uspeh, da smo stvari, tam kjer je šlo za resne predloge, uspeli kanalizirati v druga delovna telesa sveta, kjer se obravnavajo ali v druge sestave Evropskega sveta, in da smo tiste, ki so se dale rešiti tako in drugače, rešili z drugimi instrumenti.

Kar se tiče Tibeta je slovensko predsedstvo že v času, ko je potekal Evropski svet, to uskladilo z izjavo vseh držav članic, ki je bila objavljena, vsaj omenjena je bila tudi v naših medijih, tako da bi bilo to težko spregledati in ker smo v nekaj dneh dosegli enotno stališče do tega vprašanja.

Kar se tiče olimpijskih iger na Kitajskem smo uskladili stališče ministrov za šport, šolstvo in predsednikov nacionalnih olimpijskih komitejev Evropske unije na neformalnem srečanju, ki je potekalo v času planinskih poletov v Sloveniji.

Glede Kosova. Največja bojazen, ki je obstajala v Evropski uniji, je bila ta, da bodo dogodki na Zahodnem Balkanu, tudi na Kosovu, časovno tako sovpadali, da se Evropski svet enostavno tej temi ne bo mogel izogniti. Kar je seveda tudi ogrozilo ključni cilj, ki smo ga imeli za sejo Evropskega sveta. Na srečo je Svet Evropske unije za splošne in zunanje zadeve v sestavi zunanjih ministrov to vprašanje rešil prej. Razen nekaterih poslancev slovenske opozicije v evropski javnosti obstaja soglasna ocena, da je bilo ravnanje s tem dosjajem v času slovenskega predsedovanja doslej najboljše možno. Dosegli smo enotno podporo vseh tistih praktičnih ukrepov, ki jih lahko izvede Evropska unija, ob dejstvu, da sami veste, kakšne težave imajo s tem vprašanjem nekatere države članice Evropske unije. Kljub temu je bilo pridobljeno tudi njihovo soglasje za te ukrepe. Ni časa, da bi se spuščali v podrobnejši opis v zvezi s tem.

Kar se tiče Zahodnega Balkana, se ravno danes začenja v Sloveniji neformalno srečanje zunanjih ministrov Evropske unije. Na tem srečanju sodelujejo tudi zunanji ministri in drugi predstavniki vlad držav iz regije Zahodnega Balkana, kjer bo to seveda ena od osrednjih tem. Ni bilo nobene potrebe, da bi se te stvari podvajale in da bi tlačili to temo na Evropski svet, ker ni bilo prostora, niti spomladanski Evropski svet ni namenjen tem temam. Poleg tega bi pa ravno to odvrnilo pozornost od tega, da se Slovenija s to temo ukvarja, ker je bolje, da to temo obravnavamo v Sloveniji.

Glede socialne slike, še enkrat, v Evropski uniji, je treba biti pošten. Slika ni črno-bela in če pogledate zaključke Evropskega sveta, je mislim da ta slika tudi zelo uravnoteženo predstavljena. Po eni strani je res, da delež, zdaj govorim za Evropsko unijo v celoti in za celotno statistiko, delež stroškov plač v Evropski uniji v primerjavi z drugimi stroški nekoliko pada. Tukaj imajo evropski sindikati, ki na to opozarjajo prav in v zvezi s tem ni kakšne velike politične delitve ali pa razlike v Evropskem parlamentu ali pa v Evropski uniji. Vsi, morda z izjemo ene politične skupine v Evropskem parlamentu, na to dejstvo opozarjajo kot na problem. Na to, da je to problem je dokaj soglasno opozoril tudi Socialni vrh oziroma Tripartitni socialni vrh, ki je potekal pred Evropskim svetom.

Po drugi strani ne smemo zanemariti, da je visoka gospodarska rast, ki je bila dosežena v prvem ciklu prenovljene lizbonske strategije od leta 2005 v Evropi ustvarila na novo na milijone delovnih mest, da je zaradi tega, ker toliko milijonov ljudi več dela, zmanjšan pritisk na nekatere socialne transfere, da to je omogočilo nekatera prestrukturiranja in reforme in ustvarjanje podlage, ki v tem trenutku neke globalne ekonomske nestabilnosti v svetu Evropski uniji omogoča bistveno trdnejše materialne temelje ali pa stvarne temelje za soočanje s temi izzivi kot pa v primeru, če tega ne bi bilo.

Če bi se Evropska unija soočila s cenami nafte preko 100 dolarjev za sodček, s temi cenami hrane, kakršne so zdaj in s temi vplivi krize predvsem na ameriškem finančnem trgu leta 2005, ko so bili ti podatki drugačni, ko je v večini evropskih držav ali pa največjih evropskih držav problem brezposelnosti

bil eden od prvih, ko je bila nizka ali pa bistveno nižja gospodarska rast, bi bile te posledice bistveno večje in na koncu bi se to odrazilo tudi v bistveno slabši socialni sliki v Evropski uniji.

Tako pa je bilo doseženo neko soglasje, kjer ni kakšne večje politične delitve, da je ravno Lizbonska strategija in uspeh Lizbonske strategije v tem prvem obdobju po prenovi leta 2005 tisto, kar na nek način predstavlja odgovor na izzive teh turbulenc v globalni ekonomiji tudi za naprej. Kljub nekaterim glasovom, ki so se slišali tudi v Evropskem parlamentu, češ, da je čas takšen, da je treba zamrzniti vse reforme in počakati, kaj bo, je velikanska podpora temu, da se s temi reformami nadaljuje in da se dejansko Evropska unija usmeri v tiste ključne točke, ki lahko dolgoročno Evropsko unijo tako kot je bila želja leta 2000, ko se je Lizbonska strategija prvič oblikovala, naredijo najbolj konkurenčno okolje na svetu. In ravno v tem obdobju izvajanja prvega cikla se je prvič zgodilo, da je vsaj v nekaterih sektorjih produktivnost v Evropski uniji prehitela produktivnost v Združenih državah, kar je bilo še leta 2000 neka iluzija.

Vezano na to socialno dimenzijo Lizbonske strategije je bilo postavljeno tudi vprašanje glede "flex security" oziroma tako imenovane prožne varnosti. Prožna varnost je pristop, ki v Evropski uniji na nek način dobiva zdaj tudi formalno domovinsko pravico. Če smo še pred nekaj leti govorili o prožni varnosti, kot o nekem uspehu Danske in še nekaterih drugih, predvsem skandinavskih držav, je v tem trenutku preko polovice držav članic ta princip prožne varnosti osvojila, kot enega od ključnih korakov ali pa prijemov pri reformi trga dela. Se pravi, bistveno bolj fleksibilen trg dela, kjer je sicer lažje zgubiti službo, vendar pa je tudi lažje dobiti novo, po možnosti boljše in kjer obstajajo realne oblike pomoči v času brezposelnosti. To v tem trenutku še ni nekaj, čemur bi lahko rekli splošni socialni model Evropske unije, lahko pa rečemo, da gremo s precej hitrimi koraki proti temu. To je, ne v celoti, ampak v veliki meri, podprto tudi v dialogu evropskih socialnih partnerjev na Tripartitnem socialnem vrhu, kjer so bili še lansko leto, ko je Slovenija prvič sodelovala, kot naslednja predsedujoča, bistveno večji pomisleki, kot pa se to dogaja danes. Tudi v Evropskem parlamentu v tej razpravi, ki se je razvila v sredo, po našem poročilu, je ta dimenzija dobila ustrezno podporo.

Zdaj, ob koncu še nekaj glede Unije za Sredozemlje oziroma zdaj je uradni naziv: "Barcelonski proces Unije v Sredozemlju." Je skovanka, ki tudi z imenom kaže na to, da gre za nadgradnjo nečesa, kar je že obstajalo. Kot veste je evropska sosedska in širitvena politika, ena od petih prioritet slovenskega predsedovanja. To ni, ta prioriteta se ne imenuje samo Zahodni Balkan; to je bilo rečeno v najmanj 10-ih razpravah. Zahodni Balkan je del te prioritete. Jasno je, da zaradi aktualnosti dogodkov na Kosovu, v Srbiji, dejstva, da slovensko predsedovanje s to prioriteto, ki pa je tudi prioriteta tria, se pravi: Portugalske, Nemčije in Slovenije sovpada z nekaterimi dogodki, ki so bili več ali manj neizogibni in da to dejstvo zato potiska Zahodni Balkan znotraj te prioritete na vrh in okoli tega še vseeno ... ni bilo kakšnih velikih dilem in smo se s tem tudi resno spopadli. Vendar pa je evropska sosedska in širitvena politika nekaj, kar je bistveno več od Zahodnega Balkana.

Zahodni Balkan pravzaprav ni več soseščina Evropske unije. Če pogledate na zemljevid vidite, da je zahodni Balkan nekaj, kar je obkroženo z Evropsko unijo. Zahodni Balkan je tudi območje, ki ima kot edini del sosedstva ali pa nečlanstva na nek način formalno obljubljen evropsko perspektivo v smislu polnopravnega članstva. To je bilo prvič sklenjeno v Solunu leta 2003 in potem še nekajkrat ponovljeno v različnih zaključkih, različnih formatov evropskih institucij, predvsem Evropskega sveta. Ampak Evropa ima skoraj pol milijarde prebivalcev. In strateški interesi Evropske unije niso omejeni samo na Zahodni Balkan. Sredozemlje z velikim delom Afrike je ena od bistveno večjih skrbi, kot pa je zahodni Balkan gledano dolgoročno. Tudi Juka in Agruzija in cel vzhodni del tja proti Črnemu morju predstavljata dolgoročno večji izziv od Zahodnega Balkana. Kar je Zahodnega Balkana je, vsaj osnovna strategija jasna in Evropska unija je tukaj enotna.

Državne članice so že leta 2003 odločile, da bomo probleme na Zahodnem Balkanu reševali v luči evropske perspektive, v luči polnopravnega članstva držav Zahodnega Balkana v Evropski uniji, kar pomeni, da so tudi inštrumenti znani. Od raznih ukrepov, kot so liberalizacija viznih režimov, prostotrgovinskih sporazumov, do sporazumov o pridružitvi in stabilizaciji, ki so jih nekatere države že podpisale, do začetka pogajanj harmonizacije pravnih redov in polnopravnega članstva. Glede časovne dimenzije so stvari še zelo odprte, glede končnega cilja pa ne. In na voljo so inštrumenti, na voljo so sredstva, na voljo so administrativne kapacitete, ki jih ima Evropska unija in ta problem se je reševal. Glede sredozemske dimenzije evropske sosedске politike ali pa vzhodne dimenzije, pa stvari niso tako preproste. Tukaj obstajajo velike razlike med državami članicami, glede evropske perspektive držav iz sosedstva, bodisi v Mediteranu, bodisi na vzhodu, ki si želijo postati člani oziroma članice Evropske unije. Tukaj pa ni nobenih, ni še nobenih končnih zaključkov, niti glede držav, kot je, recimo, Ukrajina. Pri eni od držav, kjer je pa ta odločitev že bila sprejeta, to je Turčija, pa so se mnogi pomisleki pojavili na novo. Torej je neizogibno, da se katerokoli predsedstvo, tudi slovensko, ukvarja tudi s tem problemom. Mi se seveda ukvarjamo in bilo bi povsem nerealno misliti, da se da na te stvari pozabiti.

Ideja o tem, da se ustanovi neka nova tvorba, ki so ji francoski avtorji na začetku dali ime Sredozemska unija, je vnesla veliko nemira v evropski prostor. Po eni strani ni bilo nikogar, ki ne bi prepoznaval in pripoznaval potrebe, da barcelonski proces, ki je predstavljal prej neko ohlapno obliko tega sodelovanja, potrebuje nadgradnjo v smislu zelo konkretnih projektov, ki jih je treba izpeljati. Tudi glede na dejstvo, da je za ta del evropske sosedске politike v proračunih Evropske unije na leto namenjenih približno milijarda evrov in da se del teh sredstev niti ni porabilo doslej, ker ni bilo uporabnih projektov in jih je bilo zelo težko uskladiti. Na drugi strani pa je bilo jasno, da ni možno začeti zdaj nekega projekta, ki bo dobil na koncu tudi svoje institucije in svoj proračun, na ta način, da vključiš v ta projekt samo del Evropske unije. Slovenija neposredno s tem niti ne bi imela večjih težav, ker je sredozemska država in bi bili v vsakem primeru zraven. Težave pa bi nastale z vsem drugim. In ko sem predstavljal prioritete slovenskega predsedovanja, glede na to, da je bilo neko vprašanje, češ, to pa je zdaj nek rezultat, ki so ga izpogajali drugi - ko sem predstavljal prioritete slovenskega predsedovanja v Evropskem parlamentu januarja, sem zelo jasno povedal, da Slovenija nasprotuje temu predlogu, da smo proti podvajanju institucij, da smo proti novim tvorbam, ki bi vključevale samo del članic Evropske unije, in da v času slovenskega vodenja tega projekta ne bomo podprli. Seveda ga tudi ne bi bilo možno izpeljati brez tega, da - glede na to, da se je računalo, da nekatere evropske institucije v tem sodelujejo, brez te podpore. In to naše stališče je v razpravi v Evropskem parlamentu, kjer je razpravljalo 50 poslancev Evropskega parlamenta januarja, dobilo skoraj soglasno podporo.

Mimogrede, ko smo predstavljali prioritete slovenskega predsedovanja, kjer se je v razpravi oglasilo več kot 50 poslancev Evropskega parlamenta, smo dobili podporo praktično vseh političnih skupin in vseh poslancev, razen dveh, eden je bil iz ekstremne levice, druga pa je bila poslanka Liberalne demokracije v Evropskem parlamentu. Ampak to samo mimogrede. Skratka, ta zaključek oziroma ta izjava, ker če pogledate zaključke Evropskega sveta boste videli, da imajo ti zaključki 36 točk in da v nobeni od teh točk ni barcelonskega procesa Unije za Sredozemlje. To je posebna izjava, ki smo jo uskladili in sprejeli in v katero so vključeni elementi, ki jih je slovensko predsedstvo januarja v Evropskem parlamentu postavilo kot pogoj zato, da gremo s tem projektom naprej. To pa so, da projekt ne podvaja institucij in da vključuje vse članice Evropske unije. In na to je na koncu pristala tudi Francija in to je bilo soglasno sprejeto.

Hkrati je bil dosežen dogovor, ki ni formuliran v izjavi, ker za to tudi ni bilo potrebe, da na junijskem Evropskem svetu, poleg tega da na tem svetu bo zagotovo znotraj te teme tudi zahodni Balkan, posebej naslovimo tudi vzhodno dimenzijo. S tem, ko je Francija dala ta predlog, ki je pač na koncu doživel tak rezultat kot sem ga prej opisal, se je seveda sprožila razprava o ravnotežju. To je pomembna razprava. Nenezadnje te odločitve vplivajo tudi na to, kako se delijo sredstva iz evropskega proračuna, ki so namenjena za sosedsko politiko in ta razprava o ravnotežju je seveda pripeljala do

rezultata, ki je bil neizogiben. Da se z enako skrbjo naslovi tudi ostali del sosedstva Evropske unije in zadolžili smo, ne Nemčijo, kot je tukaj nekdo napačno rekel, ampak Poljsko, da pripravi nekoliko bolj konkretna izhodišča, ki jih bomo usklajevali v času do Evropskega sveta v juniju.

Ob koncu mi dovolite, da še enkrat ponovim, katere so prioritete slovenskega predsedovanja. Prva prioriteta je politična prihodnost Evropske unije. To je ključna politična prioriteta vodenja Sveta Evropske unije v celotnem letošnjem letu. Večji del te prioritete pada na naša ramena. Ker bo večina ratifikacij, vključno z referendumom na Irskem, v času slovenskega vodenja Evropske unije. Te prioritete so po logiki stvari podrejene vse ostale. Skratka, nič od uresničevanja ostalih od prioritete ne sme strateško ogroziti te prve. Ker če jo ogrozimo, potem je na tehtnici bistveno več kot pa je teža katera koli od ostalih prioritete.

Druga prioriteta je okoljsko-energetski paket. In zakaj je to tako pomembno za Evropsko unijo in za svet v celoti sem skušal razložiti že uvodoma pa tudi prej. Mi smo tukaj vezani tudi na globalno časovnico in če tukaj Evropska unija ne bo potegnila s svojim zgledom, potem globalnega dogovora ne bo. In kolikor ne bo Evropska unija kriterije, ki jih je zdaj uveljavila oziroma ki jih bo do konca, tudi konkretno, s sprejetjem celotnega paketa uveljavila za države članice, uporabila tudi v predlogih za globalni dogovor, tudi ne bo uspešna. Kar se teh kriterijev pravičnosti, sorazmernosti, ki smo si jih določili zase tako, da bo paket realen, bo seveda treba ponuditi tudi ostalim. Kar pomeni, da bodo bogatejši in Evropska unija tukaj, seveda med bogatejši, morali prevzeti nase večje breme v prihodnje. To je edina garancija za uspeh.

Tretja prioriteta Lizbonske strategije, kjer smo delo z lansiranjem drugega cikla, več ali manj v celoti opravili za naš mandat, je še nekaj nadaljevanja, ampak ključna stvar je opravljena. Potem evropska sosedstva in širitvena politika, kjer je prvi del izziva s tem, da smo našli formulo za sprejemljiv koncept nadaljevanja Barcelonskega procesa in Mediteranske unije tudi v glavnem opravljeno, in da smo vsaj v prvem delu relativno uspešno izpeljali odnos ali usklajevanja stališč Evropske unije do krize na Zahodnem Balkanu. Čaka pa nas še drugi del. Skratka, tukaj smo nekje na polovici, nadaljevali bomo tudi z vzhodno dimenzijo sosedstva politike.

Potem imamo še zadnjo, peto prioriteto, to je medkulturni dialog, ki je prioriteta celo leto, tudi francoskega predsedovanja. Tukaj smo začeli z odmevno prireditvijo v Sloveniji, številne prireditve potekajo, motivirali pa smo zelo dobro tudi Evropski parlament, ki je prevzel nase velik del izvedbe te prioritete. Torej, toliko tudi o tem, kljub temu, da danes ni bilo. Nismo predlagali te točke in te razprave zato, da bi razpravljali na sploh o slovenskem predsedovanju, ampak zgolj o poročilu z .../izklop mikrofona./

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala lepa. Vse odločitve, ki so bile sprejete od 1. januarja letos in ki jih je sprejemala Evropska unija in ki imajo kakršnokoli veljavo in so vezane na reakcije Evropske unije, pa tudi držav članic, na to nestabilnost, ali pa krizo na nekaterih finančnih trgih. Vse te odločitve so bile sprejete na organih, ki jih je Slovenija vodila, ali pa jim je celo predsedovala. Najpomembnejše, ali pa 29% najpomembnejših na organih, ki jih je Slovenija vodila in kjer je tudi oblikovala ali pa sooblikovala te zaključke.

Na tem sestanku štirih držav članic G8 v Londonu ni bilo sprejetih nobenih zaključkov. Če je bil sprejet kakšen zaključek, ki ima veljavo tudi za nas in ga kdo pozna, naj mi ga citira. Moram razočarati gospoda Cvikla, da tudi na naslednji sestanek držav članic G8 Slovenija ne bo povabljen, ker žal ne spada med osem največjih industrijskih držav in da bo to najbrž še naslednjih 50 let podobno. Tako, da

lahko gospod Cvikel razpravo, ki jo je imel tukaj, spravi še za naslednja leta, če bo poslanec v tem državnem zboru.

Kar se tiče odmevnosti tega Evropskega sveta je pa možno eno temo izvzeti in reči, da je bila glavna. Jaz sem sam v času zasedanja sodeloval na treh tiskovnih konferencah, na vseh je bilo nekaj sto novinarjev, Mediteranska unija je bila povsod eno vprašanje in odgovor je bil isti, in to sploh ni bila tema, glede na to, da smo zadevo uskladili, tema bi bila, če bi se Evropska unija razšla. Ker pa smo zadevo uskladili, to pač ni odmevalo. Da je bila to glavna tema, da je to glavna politična iniciativa v Evropi, v letošnjem letu, lahko trdi samo nekdo, ki evropskih medijev sploh ne spremlja oziroma bere. Če bi jih, bi priporočil tudi branje francoskih medijev po predstavitvi prioritet slovenskega predsedovanja v Evropskem parlamentu in reakcij, ki so bile na tisti naš predlog in primerjava tega s tem, kar smo na Evropskem svetu dejansko sprejeli v zvezi z barcelonskim procesom.